

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1920 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om medling i arbetstvister m. m.

Närvarande: herrar von Sneidern, von Sydow, von Koch, Alfred Petrén*, Westman, Boberg, Linder, Sigfrid*, Carlsson i Frosterud, Nilsson i Vibberbo, Hagman i Stockholm, Johansson i Sollefteå, Ödström, Johanson i Stockholm* och Svensson i Kompersmåla.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 20 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 155, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan införda förslag till

- 1) lag om medling i arbetstvister,
- 2) lag om central skiljenämnd för vissa arbetstvister samt
- 3) lag om särskilda skiljedomare i arbetstvister.

Beträffande grunderna för ifrågavarande lagförslag får utskottet, i den mån ej redogörelse därför här nedan lämnas, hänvisa till propositionen.

Vid ärendets föredragning i statsrådet har föredragande departementschefen erinrat, hurusom socialstyrelsen med ett den 13 juli 1916 dagtecknat utlåtande såsom resultat av en styrelsen anbefalld utredning angående huruvida och i vad mån åtgärder, särskilt på lagstiftningens väg, kunde åstadkommas i syfte att på verksamt sätt befrämja arbetsfreden, framlagt ett förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred, upptagande dels vissa bestämmelser om arbetsavtal och kol-

Utskottet.

lektivavtal, dels ändrade regler om förlikningsväsendet i arbetstvister, dels särskilda föreskrifter om vissa villkor för arbetsinställelser, dels slutligen bestämmelser om lokala arbetsdomare och om upprättande av en särskild domstol i vissa arbetstvister, arbetsdomstolen. Över socialstyrelsens betänkande, som tillförne icke föranlett förslag till riksdagen, hade yttranden avgivits av åtskilliga myndigheter och korporationer. Då av en stor del av de ingivna yttrandena framgått, att en så omfattande lagstiftning på området, som föreslagits, icke i den gestaltning, förslaget fått av styrelsen, skulle uppbäras av den allmänna opinion inom de närmast intresserade kretsarna, som syntes önskvärd för ett framgångsrikt ingripande från lagstiftarens sida på ifrågavarande område och då det förty sannolikt icke vore något att vinna genom att nu ifrågasätta en lagstiftning av den omfattning, socialstyrelsens förslag innefattade, ansåg departementschefen sig icke böra förorda längre gående förslag än de genom ifrågavarande proposition framlagda.

Utskottet delar den uppfattning, som gjorts gällande i föredragande departementschefens nu återgivna anförande. Utskottet vill emellertid giva uttryck åt den förhoppning, att Kungl. Maj:t, så snart i framtiden en fastare rättsuppfattning på ifrågavarande område bildats, måtte vidtaga åtgärder för att sådan rättsuppfattning i största möjliga omfattning fastslås genom lag, på det att arbetsfreden därigenom må effektivt främjas.

Utskottet övergår härefter till de särskilda lagförslagen.

Lagen om medling i arbetstvister.

Departementschefen har erinrat, hurusom gällande lag om medling i arbetstvister vore i behov av revision, och har departementschefen utgått ifrån att vid genomförande av sådan revision väsentligen allenast sådana bestämmelser borde upptagas, varom enighet rått mellan de närmast intresserade parterna eller som ersätta föråldrade eller mindre lämpliga bestämmelser med nya på vunnen erfarenhet grundade stadganden.

Vid granskning av förslaget har utskottet icke i sak funnit skäl till anmärkning mot detsamma. I 2 och 3 §§ förekomma emellertid feltryck, som rättats i den av utskottet föreslagna lagtexten.

Lagen om central skiljenämnd för vissa arbetstvister.

Vidkommande förslaget till lag om central skiljenämnd för vissa arbetstvister har utskottet, som finner inrättandet av sådan skiljenämnd

välbetänkt, funnit förslaget i huvudsak vara väl avvägt. På enskilda punkter har dock utskottet funnit sig böra föreslå vissa ändringar, för vilka redogörelse skall nedan lämnas vid de särskilda lagrummen.

3 §.

I första stycket av paragrafen föreslås, att den centrala skiljenämnden äger helt eller delvis avvisa till densamma hänskjuten fråga bland annat då nämnden anser betryggande garantier icke förefinnas för avkunnad skiljedoms efterlevande. Utskottet anser emellertid, att det är principiellt oriktigt att en i viss mån med domstol jämförlig myndighet tillerkännes rätt att efter prövning av sannolikheten, huruvida dess beslut komma att lända till efterrättelse — en prövning som i många fall måste grundas på obestämda skäl — undandraga sig skyldigheten att meddela beslut. Härtill kommer, att stadgandet ur praktisk synpunkt torde medföra den olägenheten, att ena parten uti en hos nämnden anhängiggjord tvist genom en enkel förklaring, att han icke kommer att ställa sig avkunnad skiljedom till efterrättelse, kan komma att betaga den andra parten rätten att få meddelat utslag i en tvist, om vars hänskjutande till nämnden parterna likväl förut träffat överenskommelse. Ifrågavarande stadgande torde hava tillkommit i avsikt att upprätthålla den centrala skiljenämndens auktoritet, men utskottet kan icke anse stadgandet ur sådan synpunkt nödvändigt. Nämndens auktoritet torde nämligen med säkerhet bliva beroende av den rättrådighet och insiktsfullhet, varom dess utslag bära vittnesbörd. Utan att nämnden förvärvar en på förvisningen om förefintligheten av nämnda egenskaper grundad auktoritet, kommer nämnden säkerligen icke att i någon större omfattning anlitas. Vinner nämnden åter allmänt förtroende, lär den omständigheten, att i särskilt fall dess utslag av någon part icke respekteras, icke lända nämndens anseende till men, utan måhända fastmera utsätta den tredskande parten för ogillande av den allmänna opinionen.

5 §.

I paragrafen finnes föreskrivet, att två ledamöter av nämnden skola utses av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och två av landsorganisationens representantskap. Vidkommande sättet för utseende av arbetsgivarsidans representanter har utskottet icke funnit anledning till anmärkning, enär berörda förtroenderåd är den gemensamma representationen för flertalet betydande arbetsgivarföreningar. Landsorganisationen

åter, vars officiella namn är landsorganisationen i Sverige, utgör en enhet, och utskottet anser vid sådant förhållande, att det icke är lämpligt att föreskriva vilket av landsorganisationens organ, som skall förätta ifrågavarande val, utan anser det böra överlämnas åt landsorganisationen själv att härom förordna. Utskottet hemställer alltså, att orden »landsorganisationens representantskap» måtte utbytas mot orden »landsorganisationen i Sverige».

Lagen om särskilda skiljedomare i arbetstvister.

Utskottet har mot förslaget icke funnit anledning till anmärkning.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande lagar, nämligen:

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

1:o) **Lag**

om medling i arbetstvister.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För vart och ett av de distrikt, i vilka riket för sådant ändamål av Konungen indelas, förordnar Konungen en förlikningsman med uppgift att, på sätt nedan sägs, medla i tvister mellan arbetsgivare och arbetare.

Därest så prövas påkallat, må Konungen tillika antingen uppdraga åt förlikningsman att jämväl utom sitt distrikt vara förlikningsman med visst, på annat sätt bestämt verksamhetsområde eller ock för sådant verksamhetsområde förordna särskild förlikningsman.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

2 §.

Förlikningsman åligger:

att med synnerlig uppmärksamhet följa arbetsförhållandena inom det honom anvisade verksamhetsområdet;

att, i de fall och på det sätt i denna lag sägs, lämna sin medverkan till biläggande av arbetstvister, som inom samma område uppstå; samt

att eljest, på anmodan, gå arbetsgivare och arbetare tillhanda för åvägabringande av överenskommelser, som äro ägnade att främja ett gott förhållande dem emellan samt förekomma störande avbrott i arbetet.

Åstunda arbetsgivare och arbetare, att förhandling om sådan överenskommelse skall äga rum under ledning av opartisk ordförande, och kan förlikningsmannens medverkan för förhandlingen icke lämnas eller anses den icke böra påkallas, må på framställning av parterna socialstyrelsen, där den finner omständigheterna därtill föranleda, utse lämplig person att leda förhandlingarna.

3 §.

Har inom förlikningsmans verksamhetsområde uppkommit arbetstvist, som medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydelse, bör förlikningsmannen genom personligt besök å den plats, där tvisten utbrutit, eller på annat sätt träda i förbindelse med de tvistande, göra sig noga underrättad om, vari tvisten består, hemställa till de tvistande att i avvidan på tvistens lösning icke vidtaga, vidhålla eller utvidga arbetsinställelse, kalla de tvistande att, själva eller genom utsedda ombud, å bestämd tid och plats sammankomma till förhandling med varandra inför förlikningsmannen samt söka att under dessa förhandlingar, vilka anordnas på sätt lämpligast synes, åvägabringa tvistens lösning.

4 §.

För inkallande av de tvistande skall förlikningsmannen, i den mån de ej lämpligen kunna personligen kallas, anlita annan utväg, som efter omständigheterna kan anses ändamålsenlig, såsom meddelande till förning, vilken de tvistande å endera sidan tillhöra, eller till någon, som för talan i tvisten, eller anslag å eller vid arbetsplatsen eller kungörelse

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

i tidning. Arbetsgivare är pliktig att på begäran av förlikningsmannen låta å eller vid arbetsplatsen anslå kallelse å arbetarna.

Det åligger de tvistande att efterkomma förlikningsmannens kallelse.

5 §.

Är arbetsinställelse icke för handen och hava de tvistande, sedan förhandling ägt rum, å båda sidor för förlikningsmannen tillkännagivit, att de anse fortsatt förhandling ej vara till gagn för tvistens lösning, må kallelse å de tvistande ej vidare av förlikningsmannen utfärdas; dock äger han, om ändrade förhållanden därtill föranleda, inbjuda de tvistande till nya förhandlingar.

6 §.

De förhandlingar, som av förlikningsmannen anordnas med och mellan de tvistande, skola i främsta rummet hava till syfte att åvägbringa överenskommelse i enlighet med anbud eller förslag, som under förhandlingarna kunna bli framställda från de tvistande själva; ankommande därvid på förlikningsmannen att, om och i den mån sådant kan anses ägnat att befordra en god lösning av tvisten, hemställa om de jämkningar eller medgivanden, som för ändamålet kunna synas lämpliga.

7 §.

Det bör vara en var av de tvistande angeläget att, i den mån sådant erfordras för att bereda förlikningsmannen tillförlitlig grund för tvistens bedömande, på anhållan av förlikningsmannen giva honom del av räkenskaper och andra handlingar samt meddela statistiska och andra uppgifter, varöver de tvistande förfoga, ävensom hålla vederbörande arbetsplatser för förlikningsmannen tillgängliga. Den som, enligt vad nu är sagt, går förlikningsman tillhanda äger att, i den omfattning han finner behöfligt, göra förbehåll, att vad förlikningsmannen på sådant sätt erfar ej må av denne yppas.

8 §.

Kan icke vid förhandlingarna inför förlikningsmannen enighet vinnas, må han uppmana de tvistande att låta tvisten avgöras av sådan skilje-

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

nämnd eller skiljedomare i arbetstvister, varom i lag är särskilt stadgat, eller att eljest lämna uppdrag åt en eller flera personer, vilkas utlåtande de tvistande utfästa sig att efterkomma, att, efter prövning, om och i vilken mån de från ena eller andra sidan framkomna påståendena må vara befogade och på vilket sätt följaktligen den föreliggande tvisten rättast bör lösas, såsom skiljemän skilja de tvistande emellan.

I händelse uppmaning i sistnämnda syfte efterkommes av parterna, bör förlikningsmannen, i den mån så befinnes behövt, lämna sin medverkan för utseende av skiljemän, underrätta dessa om uppdraget samt i övrigt medverka till, att det åsyftade avgörandet må komma till stånd.

Ej må förlikningsman själv åtaga sig skiljemannauppdrag i arbetstvister.

9 §.

Vad i 3 § är stadgat avser icke arbetstvist, som uppstått inom näringsgren, industriell anläggning eller arbetsföretag, där särskild förhandlings-, förliknings- eller skiljenämnd är upprättad, med mindre de tvistande å ömse sidor påkalla förlikningsmannens mellankomst eller förhållandena göra sannolikt, att den särskilda nämnden icke varder för tvistens biläggande anlita, eller ock förhandling inför sådan nämnd i stadgad ordning ägt rum, utan att uppgörelse vunnits.

Ej heller äga stadgandena i berörda paragraf tillämpning i fråga om tvist, som hänskjutits till sådan skiljenämnd eller skiljedomare i arbetstvister, varom i lag är särskilt stadgat.

10 §.

I fråga om rättsverkan av de tvistandes överenskommelser, utfästelser eller andra beslut under förhandlingar, om vilka i denna lag är sagt, gäller, allt efter beslutens innehåll och det sätt, varpå de tillkommit, vad allmän lag förmår.

11 §.

Berör utbruten tvist, som påkallar förlikningsmans ingripande, även annan förlikningsmans verksamhetsområde, åligger det förlikningsmännen att, så fort ske kan, om tvistens utbrytande ävensom, så vitt möjligt, angående densammas omfattning insända underrättelse till socialstyrelsen, som förordnar en av förlikningsmännen att i tvisten medla

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

eller, där sådant finnes påkallat, hos Konungen anhåller om dylikt förordnande för annan person.

12 §.

Där arbetstvist innebär synnerlig fara för arbetsfreden eller sådant eljest prövas påkallat, äger Konungen uppdraga åt sakkunniga och erfarna personer att i egenskap av särskild förlikningskommission, jämte vederbörande förlikningsman eller, där han finnes icke lämpligen kunna taga befattning med arbetstvisten, i hans ställe medla i densamma.

Sådant uppdrag må även lämnas särskild person.

13 §.

Förlikningsman skall föra dagbok angående vad som förefaller i de tvister, med vilka han tager befattning. Överenskommelser, utfästelser eller andra beslut av de tvistande skola i nämnda dagbok fullständigt intagas eller densamma biläggas.

Förlikningsman skall inom tre månader efter varje kalenderårs utgång till socialstyrelsen insända berättelse om sin verksamhet under året samt om förloppet av de tvister, som under detsamma handlagts.

Berättelsen skall genom socialstyrelsens försorg befordras till trycket.

14 §.

Närmare föreskrifter rörande förlikningsmännens och förlikningskommissions verksamhet meddelas av Konungen.

15 §.

Angående ersättning till förlikningsman, ledamot av förlikningskommission och sådan opartisk ordförande, om vilken i 2 § sägs, gälla vad Konungen därom stadgar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920, då lagen den 31 december 1906 angående medling i arbetstvister upphör att gälla.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

2:o) Lag

om central skiljenämnd för vissa arbetstvister.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För slitande av sådana arbetstvister, varom här nedan sägs, skall finnas en central skiljenämnd.

2 §.

Den centrala skiljenämnden äger upptaga till avgörande fråga om kollektivavtals rätta innebörd och tillämpning, därest enligt bestämmelse i avtalet eller eljest genom överenskommelse mellan dem, som slutit detsamma, sådan fråga hänskjutits till nämnden.

Ej må fråga, som nu är sagd, av nämnden upptagas, där skiljeavtalet innefattar rätt för parterna att klandra skiljedomen eller tvist angående frågan är vid domstol anhängig.

3 §.

Den centrala skiljenämnden äger helt eller delvis avvisa till densamma hänskjuten fråga, då nämnden med hänsyn till frågans begränsade betydelse eller eljest finner densamma icke lämpligen böra av nämnden handläggas, *så ock då nämnden anser betryggande garantier icke förefinnas för avkunnad skiljedoms efterlevande.*

Varder till nämnden hänskjuten fråga, på sätt nu är sagt, av nämnden avvisad, och har ej i skiljeav-

Den centrala skiljenämnden äger helt eller delvis avvisa till densamma hänskjuten fråga, då nämnden med hänsyn till frågans begränsade betydelse eller eljest finner densamma icke lämpligen böra av nämnden handläggas.

Varder till nämnden hänskjuten fråga, på sätt nu är sagt, av nämnden avvisad, och har ej i skiljeavtalet anvisats annan utväg för tvistens slitande genom skiljedom,

Kungl. Maj:ts förslag.

talet anvisats annan utväg för tvistens slitande genom skiljedom, vare i avseende å sådan fråga skiljeavtalet förfallet.

Utskottets förslag.

vare i avseende å sådan fråga skiljeavtalet förfallet.

4 §.

Av den centrala skiljenämnden meddelad skiljedom skall lända till efterrättelse lika som domstols laga kraft ägande dom.

Nämnden må, där så finnes erforderligt, giva förklaring av skiljedom, som av nämnden meddelats.

5 §.

Den centrala skiljenämnden består av sju ledamöter.

Tre av ledamöterna förordnas av Konungen för en tid av två år i sänder bland personer, som icke kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen, och utser Konungen en av dessa ledamöter till nämndens ordförande samt en till ställföreträdare för denne. Minst en av de utav Konungen förordnade ledamöterna skall vara lagkunnig man, vilken fullgjort vad författningarna föreskriva om dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

Övriga fyra ledamöter utses för ett år i sänder, två av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och två av *landsorganisationens representantskap*. För dessa fyra ledamöter utses i enahanda ordning dubbelt så många suppleanter.

Avgår ledamot eller suppleant, utses annan ledamot eller suppleant

Den centrala skiljenämnden består av sju ledamöter.

Tre av ledamöterna förordnas av Konungen för en tid av två år i sänder bland personer, som icke kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen, och utser Konungen en av dessa ledamöter till nämndens ordförande samt en till ställföreträdare för denne. Minst en av de utav Konungen förordnade ledamöterna skall vara lagkunnig man, vilken fullgjort vad författningarna föreskriva om dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

Övriga fyra ledamöter utses för ett år i sänder, två av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och två av *landsorganisationen i Sverige*. För dessa fyra ledamöter utses i enahanda ordning dubbelt så många suppleanter.

Avgår ledamot eller suppleant, utses annan ledamot eller suppleant

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd.	för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd.
Skiljenämnden skall hava sitt säte i Stockholm.	Skiljenämnden skall hava sitt säte i Stockholm.

6 §.

Ledamot eller suppleant, som i 5 § avses, skall vara svensk medborgare och hava uppnått tjugufem års ålder. Ej må befattningen innehavas av den,

som står under förmynderskap,

som är i konkurstillstånd eller vars egendom, utan att vara avträdd till konkurs, förvaltas för borgenärers räkning,

som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattnings eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmåles, eller som är under framtiden ställd för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller

som blivit dömd ovärdig att föra andras talan inför rätta.

7 §.

Mot ledamot av den centrala skiljenämnden gälla samma jäv, som i rättegångsbalken stadgas i fråga om domare.

8 §.

Fråga, som hänskjutits till den centrala skiljenämnden, må avgöras av fem ledamöter. Ej må annat än udda antal ledamöter deltaga i avgörandet.

Vid besluts fattande skola närvara lika antal representanter för arbetsgivare och arbetare samt minst en lagfaren ledamot bland dem, som förordnats av Konungen.

9 §.

Uppkomma vid tvistefrågas avgörande olika meningar mellan den centrala skiljenämndens ledamöter, gälle den mening, varom mer än halva

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

antalet av de röstande är ense. Ernås ej sådan röstövertikt angående fråga, som blivit överlämnad till nämndens prövning, vare i avseende därå skiljeavtalet förfallet.

10 §.

Den centrala skiljenämndens avgörande av tvistefråga påkallas hos ordföranden i skrift, som skall innehålla uppgift på den eller de frågor, om vilka skiljedom äskas.

Ordföranden utsätter tid för nämndens sammanträde samt tecknar å skriften resolution med uppmaning till parterna att å angiven tid och plats inställa sig inför nämnden eller dessförinnan till ordföranden inkomma med skriftliga yttranden och därvid föga de handlingar, som de i övrigt önska åberopa.

Hava ej parterna å ömse sidor gjort ansökan om tvistens upptagande, åligger det sökanden att bevisligen tillställa motparten ansökan med därå av ordföranden tecknad resolution.

11 §.

Till utredning av fråga, som av den centrala skiljenämnden handlägges, äger nämnden låta vid allmän underrätt höra vittnen och sakkunniga. Finner nämnden sådan åtgärd nödig, äger nämnden därom göra framställning hos den underrätt, inom vars område den, som skall höras, har sitt hemvist eller någon tid uppehåller sig, och varde denne genom rättens eller domarens försorg till rätten kallad. Rätten äger tillägga vittne och sakkunnig ersättning med vad som provas skäligt. Sedan förhöret hållits, skall rätten tillställa skiljenämnden protokoll däröver.

12 §.

Av den centrala skiljenämnden beslutad skiljedom skall skriftligen avfattas och av de i beslutet deltagande ledamöterna undertecknas samt av ordföranden förvaras.

Utskrifter av skiljedomen skola, å nämndens vägnar underskrivna av ordföranden, till parterna utgivas.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

13 §.

Kostnaderna för förhör, som i 11 § sägs, bestridas av allmänna medel. Skiljenämndens beslut meddelas avgiftsfritt.

14 §.

Närmare föreskrifter angående den centrala skiljenämndens verksamhet må meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

3:o) **Lag**

om särskilda skiljedomare i arbetstvister.

Härigenom förordnas som följer:

Konungen äger, i mån av behov, efter framställning av kommuner eller eljest, förordna särskilda personer att på anmodan av parter var för sig avgöra arbetstvister, som av parterna hänskjutits till skiljedom, eller på anmodan av parter eller av dem valda skiljemän såsom opartiska ordförande i skiljenämnder deltaga i dylika tvisters slitande. Förordnanden, som nu nämnts, meddelas på viss tid, högst två år i sänder.

Skiljedomare, som här avses, skola hava fullgjort vad författningarna föreskriva om dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

I övrigt skall i avseende å dessa skiljedomare och deras verksamhet vad i lagen om skiljemän är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Närmare föreskrifter om skiljedomarnes verksamhet må meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920.

Stockholm den 23 april 1920.

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL von SNEIDERN.

Reservationer:

1) av herr *von Koch*, som anförte: »Mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, vilket innefattar en del på praktiska erfarenheter grundade ändringsförslag i 1906 års medlingslag, har jag visserligen intet att anmärka. Ej heller vill jag motsätta mig förslagen till lagar om central skiljenämnd och särskilda skiljedomare i arbetstvister. Men jag be-

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

tvivlar, att, om riksdagen nu antager de föreliggande förslagen, något väsentligt kommer att vinnas ur arbetsfredens synpunkt. Och är det väl just detta, särskilt med hänsyn till de vittomfattande och förlustbringande arbetskonflikterna under detta år, som borde varit avsikten med lagförslagets tillkomst.

För att vinna något väsentligt i antytt syfte borde förslagen enligt min mening ha upptagit vissa av de bestämmelser, som innefattades i de propositioner i frågan, som förelades riksdagen åren 1910—1911 och som även återfinnas i socialstyrelsens förslag av år 1916, varjämte även bort beaktas vissa senare i utlandet gjorda erfarenheter på området. Sålunda synes mig först och främst den gamla tanken på en arbetsdomstol, vilket förslag framlagts av socialstyrelsen i dess betänkande och i huvudsak vunnit understöd från såväl arbetsgivarnas som arbetarnas representanter i styrelsen, böra förverkligas. I samband härmed skulle — såsom ock socialstyrelsen förordat — förbud utfärdas för parter, bundna av kollektivavtal, att tillgripa stridsåtgärder dem emellan, utan dylika frågor hänvisas till arbetsdomstolen. Härigenom skulle en lösning av rättstvisterna kunna äga rum utan förödande strider, och näppeligen kan väl från något håll invändas något mot att *dessa* tvister skola lösas på fredlig väg. Det bör i detta sammanhang erinras, att den av Kungl. Maj:t föreslagna centrala skiljenämnden ingalunda avser att ersätta arbetsdomstolen, emedan denna nämnd får upptaga endast sådana tvister till behandling, som båda parterna frivilligt hänskjutit till nämndens definitiva avgörande.

Men ytterligare bör lagstiftningen upptaga den bestämmelse, som med sådan framgång tillämpats i utlandet, särskilt Norge och Canada, att vid varje konflikt en obligatorisk medling skall äga rum samt att viss s. k. varseltid skall iakttagas, innan arbetsinställelse företages. Det är att förvänta, att en dylik bestämmelse skall förekomma många arbetsstrider, som hittills kommit till utan tillräckligt övervägande.

Men slutligen bör enligt min uppfattning tagas under övervägande, om ej tiden är kommen för att även i vårt land upptaga tanken på obligatorisk skiljedomstol i sådana arbetskonflikter, som äro av allmänfarlig natur. Jag är fullt medveten om att mot denna tanke resas allvarliga betänkligheter på åtskilliga håll och jag anser visserligen, att obligatorisk skiljedom för *alla* tvister är en utopi. Men när skiljedomen begränsas till sådana tvister, som innebära fara för samhället, håller jag före, att landets och befolkningens intressen i sin helhet måste vara av-

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

görande framför de särintressen, som kunna föreligga. Att utvecklingen går i denna riktning synes ock vara oförtydbart. Vårt grannland Norge har sålunda sedan år 1916 en dylik lag, vilken ursprungligen tillkom som en kristidslag men sedermera två gånger blivit prolongerad, sista gången intill den $\frac{1}{4}$ 1921. Förslag föreligger ock att införa en liknande lag i Finland och Frankrike, varjämte tecken tyda på att även i andra länder sådan lagstiftning skall komma till stånd.

Med denna uppfattning har jag ej kunnat underlåta att inom utskottet yrka, att riksdagen borde genom en hemställan till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga förslag till en lagstiftning i den riktning jag här antytt. Då emellertid majoritet för en dylik åtgärd ej vunnits inom utskottet, är jag urständsat att inom riksdagen framställa något yrkande i frågan.»

2) av herrar *Linder*, *Carlsson* i Frosterud, *Hagman*, *Johansson* i Sollefteå och *Johanson* i Stockholm, vilka yrkat

a) att i andra stycket å sid. 2 i utskottets utlåtande punkten: »Utskottet vill emellertid — — — — — effektivt främjas.» måtte ur motiveringen utgå, samt,

b) att följande bestämmelse måtte utgå ur lagen om särskilda skiljedomare i arbetstvister: »Skiljedomare, som här avses, skola hava fullgjort vad författningarna föreskriva om dem, som må nyttjas uti domarämbeten».
